

Peri Istorias

Vol 10 (2021)

Περί Ιστορίας

ΙΟΝΙΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Περί Ιστορίας

10

ΚΕΡΚΥΡΑ 2021

Περιεχόμενα και Προλογικό Σημείωμα

Συντακτική Επιτροπή

To cite this article:

Επιτροπή Σ. (2022). Περιεχόμενα και Προλογικό Σημείωμα. *Peri Istorias*, 10, 1-14. Retrieved from <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ieim/article/view/30402>

Περί Ιστορίας

10

ΙΟΝΙΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Περί Ιστορίας

10

ΚΕΡΚΥΡΑ 2021

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Γεράσιμος Δ. Παγκράτης
Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης
Παναγιώτα Τζιβάρια
Σπύρος Καρύδης
Σπυρίδων Α. Σκλαβενίτης

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Σωκράτης Πουλής

ISSN: 1107-1559

© 2021, ΙΟΝΙΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ, ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
Ιω. Θεοτοκή 72, Τ.Κ. 49 132, ΚΕΡΚΥΡΑ
e-mail: peri.istorias@yahoo.gr

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείο Πολιτισμού
και Αθλητισμού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικό σημείωμα	11-13
------------------------------	-------

Μελέτες

Βασιλική Χ. Τζώγα, Τρεις ανέκδοτες επιστολές του διδασκάλου της Ηγεμονικής Ακαδημίας του Βουκουρεστίου Λάμπρου Φωτιάδη προς τους Παναγιώτη Κοδρικά και Σαμουήλ Γεωργιάδη Κουβελάνο	17-80
Αρχιμ. Ιωαννίκιος Ζαμπέλης, Ο «Κανονισμός προς διαχείρισιν των μοναστηριακών κτημάτων» Λευκάδος (1850) και μια ατελής-σφορη απόπειρα μεταρρύθμισής του: Δύο κόσμοι παράλληλοι σε αναμέτρηση	81-120
Νίκος Τόμπρος, Νεανική παραβατικότητα στην Ιθάκη και επιβληθείσες ποινές την περίοδο της Βρετανικής Προστασίας (1815-1864)	121-144

Αφιέρωμα στη δισεκατονταετηρίδα 1821-2021

Σάκης Γκέκας, Ιστορίες Επτανήσιων στον χώρο και τον χρόνο της Ελληνικής Επανάστασης	147-186
Γιάννα Δημητρίου, Ο εορτασμός της εθνικής επετείου στα Ιόνια Νησιά την περίοδο του Ιονίου Κράτους (1850-1864)	187-200
Ευτέρπη Λύχνου, Γεώργιος Ανεμογιάννης ή Παξινός. Από την ηρωική αυτοθυσία του στη Ναύπακτο το 1821 μέχρι τη θεμελίωση του ανδριάντα του στην είσοδο του λιμανιού του Γαΐου Παξών το 1966	201-222

Ημερίδα «Ο Δάντης πάντα παρών... (700 χρόνια μετά την επίγεια απουσία του)»

Γεράσιμος Δ. Παγκράτης, Η Ιταλία του Δάντη: πολιτικές ζυμώσεις, κοινωνικοί μετασχηματισμοί, ιδεολογικές προσαρμογές	225-235
---	---------

Μαρία Σγουρίδου, Δάντης: η διαχρονική αξία ενός αγέραστου μύθου. Τρεις χαρακτηριστικές περιπτώσεις στην μυθιστορηματική γραφή	237-244
Gerasimos Zoras, Quattro poeti Greci ammiratori di Dante	245-248
Maria Angela Ielo, Corporeità ed embriologia nella Divina Commedia	249-258

Αφιέρωμα στον Κωνσταντίνο Ντόκο

Γεράσιμος Δ. Παγκράτης, Κωνσταντίνος Ντόκος (1934-2019) . . .	261-266
Δημήτρης Μητουλάκης, Η διακίνηση των φαρμάκων κατά την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας στη Μεσόγειο	267-278
Γιώργος Ν. Βιολιδάκης, <i>Ad lecturam simplicium et altri curiosi per la cognitione herbaria</i> . Αναζητήσεις βοτάνων στην Κρήτη από το Πανεπιστήμιο της Πάδοβας	279-304
Ειρήνη Δ. Βρεττού, Η προέλευση και η παρουσία των δραγόνων της Βενετίας στην Πελοπόννησο κατά τη Β' Βενετοκρατία . . .	305-318
Νίκος Δ. Καράμπελας, Άγνωστο βενετικό διάταγμα παραχώρησης γαιών στον Γεώργιο Κονεμένο (24 Αυγούστου 1727)	319-334
Δημήτριος Θ. Βαχαβιώλος, Ανέκδοτο πατριαρχικό και συνοδικό σιγιλιώδες γράμμα υπέρ της μονής Κούμπαρη Λακωνίας (Αύγουστος 1764)	335-349
Σπύρος Π. Γαούτσης, Η εκλογή και η επίσημη είσοδος του λατίνου επισκόπου Paolo da Ponte (1765) στην Αρχιεπισκοπή της Κέρκυρας	351-369
Ιωάννα Αθανασοπούλου – Χαρά Γορδίου, Η δημογραφική και οικονομική κατάσταση των Ιονίων Νήσων σύμφωνα με την απογραφή των ετών 1766-1770	371-405
Σπυρίδων Α. Σκλαβενίτης, Αρχειακές μαρτυρίες για την εικονογράφηση του ναού του Αγίου Αθανασίου Πρέβεζας	407-419
Μαρία Μάνδουλα-Κουσουνή, Οι ενέργειες της Επιτροπής Εμβολιασμού του Ιατρικού Κολεγίου Κερκύρας για τη διάδοση του δαμαλισμού στα Επτάνησα, κατά τη διάρκεια της Επτανήσου Πολιτείας (1800-1807)	421-444

Ιουλία Αρταβάνη, Ο Αύγουστος στο πλαίσιο της πολιτικής του Μου- σολίνι	445-478
---	---------

Βιβλιοπαρουσιάσεις

Ιωάννα Αθανασοπούλου, <i>Ο πληθυσμός της Ιθάκης, του Καλάμου και του Καστού το έτος 1807. Έκδοση της απογραφής με τίτλο Anagrafi degli abitanti dell' isola d' Itaca e dei scogli adjacenti di Calamo e Castùs</i> , Ιόνιος Εταιρεία Ιστορικών Μελετών – Ίδρυμα Κεφαλονιάς και Ιθάκης, Κέρκυρα 2019, 350 σ. (Κωνσταντίνος Μαυρέας)	479-480
<i>Le fonti della storia dell'Italia preunitaria: casi di studio per la loro analisi e "valorizzazione"</i> , επιμέλεια – εισαγωγή Γεράσιμος Δ. Παγκράτης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, 816 σ. (Μαρία Χριστίνα Χατζηγιάννου, Χαράλαμπος Γάσπαρης, Παναγιώτης Ράπτης, Κατερίνα Ρομανένκο, Δήμητρα Παπαγεωργίου, Γιάννης Λουτσόπουλος, Γεωργία Καλαρά, Γεράσιμος Δ. Παγκράτης)	480-516
Σπύρος Καρύδης – Παναγιώτα Τζιβάρα, <i>Σταγόνες μνήμης στη θάλασσα των αρχαίων. Τεκμήρια Κρητών προσφύγων από το κερκυραϊκό αρχείο (1647-1747)</i> , Αναγνωστική Εταιρεία Κερκύρας, Κέρκυρα 2019, 549 σ. (Γεράσιμος Δ. Παγκράτης) . . .	516-520
Θεοδώρα Η. Ζαφειράτου, <i>Γεώργιος Τυπάλδος Ιακωβάτος (1813-1882). Η πολιτική του παρουσία και δράση</i> , Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών, Σειρά Διατριβών και Μελετών, αρ. 24, Αργοστόλι 2020, 398 σ. (Πέτρος Πετράτος)	521-525
Σίμος Μποζίκης, <i>Ελληνική Επανάσταση & Δημόσια Οικονομία. Η συγκρότηση του ελληνικού εθνικού κράτους 1821-1832</i> , Εκδόσεις Ασίνη, Αθήνα 2020, 576 σ. (Γιάννα Δημητρίου)	526-530
Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης, «Ο ήχος των εν Ύδρα». <i>Ο Πόρος κατά την Ελληνική Επανάσταση (1821-1831)</i> , Εκδόσεις Δημ. Ν. Παπαδήμα, Αθήνα 2020, 187 σ. (Νίκος Τόμπρος)	530-535
Στάθης Μπίρταχας, <i>Βενετική Κύπρος (1489-1571). Οι εκθέσεις των αξιωματούχων του ανώτατου διοικητικού σχήματος της κτήσης</i> , Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2020, 527 σ. (Γεράσιμος Δ. Παγκράτης)	535-541

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δημήτρης Παπανικολόπουλος, <i>Το 1821 ως Επανάσταση: γιατί ξέσπασε και γιατί πέτυχε</i> , Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ, Αθήνα 2021, 270 σ. (Σίμος Μποζίκης)	541-544
Σάκης Γκέκας, <i>Ξενοκρατία. Οικονομία, κοινωνία και κράτος στα Επτάνησα (1815-1864)</i> , επιμ. Γιάννης Βογιατζής, Εκδόσεις ΕΑΠ, Αθήνα 2021, 448 σ. (Γιάννα Δημητρίου)	544-548
Εκδόσεις της Ιονίου Εταιρείας Ιστορικών Μελετών	549

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το 10^ο τεύχος του περιοδικού *Περί Ιστορίας* εκδίδεται σε μια χρονική συγκυρία που κυριαρχείται αφενός από τις παρατεταμένες συνθήκες πανδημίας, αφετέρου από τον επετειακό της χαρακτήρα λόγω της συμπλήρωσης 200 ετών από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης. Από τις αρχές του 2020 η πανδημία έθεσε νέα δεδομένα και ανυπέρβλητους περιορισμούς όχι μόνο στις ζωές μας αλλά και στην επιστημονική έρευνα, κρατώντας για μεγάλες περιόδους τους ερευνητές μακριά από τους φυσικούς τους χώρους, τα αρχεία και τις βιβλιοθήκες. Ανέδειξε όμως και τη σημασία των εναλλακτικών πηγών πρόσβασης στη βιβλιογραφία και στις αρχειακές πηγές, μέσω του διαδικτύου και των ψηφιακών βιβλιοθηκών, με τον ίδιο τρόπο που μετέφερε τις επιστημονικές συναντήσεις αλλά και την εκπαιδευτική διαδικασία σε ηλεκτρονικές πλατφόρμες, οι οποίες κλήθηκαν να υποκαταστήσουν εικονικά τις αίθουσες και τα αμφιθέατρα διδασκαλίας αλλά και τους χώρους των συνεδρίων. Μέσα σε αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες υγειονομικής αβεβαιότητας, ερευνητικών δυσχερειών αλλά και νέων προκλήσεων, ερευνητές και μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας προσπάθησαν να προσαρμοστούν και να συνεχίσουν το έργο και την έρευνά τους, και να ανταποκριθούν σε προσκλήσεις ενδιαφέροντος για συμμετοχή σε εκδοτικές προσπάθειες, συλλογικούς τόμους, ημερίδες και συνέδρια. Άλλωστε, η περιρρέουσα επετειακή ατμόσφαιρα για το 1821 είχε δημιουργήσει πληθώρα αντίστοιχων δράσεων.

Ως Συντακτική Επιτροπή του ανά χείρας περιοδικού βρεθήκαμε και εμείς αντιμέτωποι με την παραπάνω πραγματικότητα αλλά και με ειδικότερες απαιτήσεις που εκκινούσαν από τη φυσιογνωμία και την παράδοση του *Περί Ιστορίας*. Έτσι, η διετήσια περιοδικότητά του καθιστούσε υποχρεωτική την έκδοσή του εντός του 2021. Εξάλλου, η απώλεια του προσφιλούς καθηγητή του Ιονίου Πανεπιστημίου Κωνσταντίνου Ντόκου μάς είχε οδηγήσει στην απόφαση να τιμήσουμε τη μνήμη του μέσα από το περιοδικό, το οποίο του χρωστά τα πρώτα βήματα, καθώς ενέπνευσε στους φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου την ιδέα να προχωρήσουν στη συγκρότηση του φορέα έκδοσής του, της Ιονίου Εταιρείας Ιστορικών Μελετών. Η έκδοση, λοιπόν, ενός αφιερώματος που θα συγχέντρωνε παλιούς και νεώτερους γνώριμους του Κ. Ντόκου δεν μπορούσε να βραδύνει.

Παράλληλα όμως, με το φετινό τεύχος συμπληρώνονταν και 25 χρόνια εκδοτικής παρουσίας του περιοδικού, το πρώτο τεύχος του οποίου εκδόθηκε το 1996, αλλά και της Ιονίου Εταιρείας Ιστορικών Μελετών, η οποία με την πάροδο των ετών εξέδωσε μονογραφίες, συλλογικούς τόμους και καταλόγους έργων τέχνης. Σε αυτό το διάστημα, όπως άλλωστε είχαμε προαναγγείλει από το προηγούμενο τεύχος, το περιοδικό πραγματοποίησε τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή με την ανάρτησή του στην ηλεκτρονική πλατφόρμα επιστημονικών περιοδικών του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Η εξέλιξη αυτή έλαβε χώρα εν μέσω πανδημίας, ωστόσο είχε προγραμματιστεί πολύ πριν και άσχετα από αυτήν. Αξίζει, μάλιστα, να αναφερθεί ότι η προοπτική αυτή είχε προταθεί εδώ και χρόνια, στο πλαίσιο των συζητήσεων που πραγματοποιούνταν εντός της Ιονίου Εταιρείας Ιστορικών Μελετών για το μέλλον του περιοδικού, όταν ακόμα οι ψηφιακές βιβλιοθήκες ήταν στα πρώτα βήματά τους. Πάντως, οι συγκυρίες που προέκυψαν από το 2020 απέδειξαν την ορθότητα της επιλογής μας, καθώς η ανάρτηση του συνόλου των παλαιών τευχών του περιοδικού αποτελούσε τη δική μας μικρή συμβολή στην πολιτική ελεύθερης πρόσβασης στην επιστημονική γνώση.

Η διόλου ευκαταφρόνητη παραγωγή των προηγούμενων χρόνων μαζί με τις νέες επιλογές μας δημιούργησαν μια φυσιογνωμία που χαρακτηρίζεται από την έμφαση στην επτανησιακή θεματολογία, την προσπάθεια αφιερωμάτων (θεματικών, επετειακών ή τιμητικών) και τη συμμετοχή ερευνητών που προέρχονται από τον χώρο του Ιονίου Πανεπιστημίου. Ωστόσο, δεν περιορίζεται αποκλειστικά σε αυτά τα χαρακτηριστικά, αλλά δίνει και τη δυνατότητα για διεύρυνση των θεματικών ενδιαφερόντων αλλά και του κύκλου ανθρώπων που συνεργάζονται με το περιοδικό μας, ιδιαίτερα μετά τη χρήση της πλατφόρμας του ΕΚΤ.

Αυτή η παράδοση και η φυσιογνωμία αντικατοπτρίζεται και στη θεματολογία των ενοτήτων του 10^{ου} τεύχους. Στο πρώτο μέρος του περιοδικού δημοσιεύονται μελέτες που υποβλήθηκαν μέσω της πλατφόρμας του ΕΚΤ. Το δεύτερο μέρος συγκροτείται από τρεις αφιερωματικές ενότητες. Η πρώτη από αυτές αποτελεί ελάχιστη συμμετοχή στον εορτασμό της δισηκατονταετηρίδας του 1821, εφόσον η παρούσα έκδοση συνέπεσε με το επετειακό έτος 2021. Η δεύτερη επικεντρώνεται στον Δάντη, με αφορμή την επέτειο συμπλήρωσης 700 ετών από τον θάνατό του, ενώ παράλληλα αναδεικνύεται έμπρακτα η δυνατότητα του περιοδικού να μην περιορίζεται σε γνώριμες σε αυτό θεματικές και διαθεσιμότητες. Η ύλη της ενότητας αποτελεί προϊόν της Ημερίδας με τίτλο «Ο Δάντης πάντα παρών... (700 χρόνια μετά την επίγεια απουσία του)», που διοργανώθηκε από το

Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στις 6 Μαρτίου 2021 και πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά, εν μέσω των περιοριστικών μέτρων για την προστασία από την πανδημία. Η τρίτη ενότητα συγκεντρώνει άρθρα που γράφτηκαν από παλαιούς φοιτητές του Κωνσταντίνου Ντόκου και αφιερώνονται στη μνήμη του. Το τρίτο μέρος του ανά χείρας τόμου καταλαμβάνει η ενότητα των βιβλιοπαρουσιάσεων. Η έκδοση του τεύχους χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Κλείνοντας, οφείλουμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση της παρούσας έκδοσης, ιδιαίτερα όμως στην κα Ιωάννα Αθανασοπούλου, που συντόνισε τη συγκέντρωση των άρθρων των παλαιών φοιτητών του Κωνσταντίνου Ντόκου, στην καθηγήτρια του ΕΚΠΑ κα Μαρία Σγουρίδου, που είχε την εποπτεία του αφιερώματος για τον Δάντη, στον επιμελητή μας κ. Σωκράτη Πουλή και, τέλος, στο ανθρώπινο δυναμικό της Διεύθυνσης Γραμμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, που υπήρξε πάντοτε εξυπηρετικό στη διεκπεραίωση της διαδικασίας της χρηματοδότησης.

